

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

זיכוי נאשם מעבירות הונאה במוסד אקדמי

בית הדין לערעורים של המכללה האקדמית ת"א-יפו החליט לזכות לקוח של המשרד שהואשם בעבירות הונאה בבחינה. בעקבות טיעונים שהושמעו על-ידנו, החליט מותב בית הדין שלא נמצאה תשתית ראייתית מבוססת ורחבה דיה להרשיע את הסטודנט במיוחס לו. כמו כן, נקבע כי כמו במשפט הפלילי כך גם במשפט המשמעותי, מוביל, כחוט השני, העיקרון כי מוטב לזכות נאשם מאשר להרשיעו זכאי.

זיכוי סטודנט שהואשם בעבירות העתקה והונאה בבחינה

לקוח המשרד, סטודנט לתואר במדעי המחשב, הורשע בעבירה של העתקה בבחינה לפי סעיף 21.3 לתקנון המשמעת של המכללה האקדמית ת"א-יפו, לאחר שבבדיקה של המרצים נמצא דמיון רב בין תשובתו של הלקוח, לבין תשובתו של תלמיד אחר. הלקוח טען לחפותו והסביר כי מדובר בתשובה אותה שינן במסגרת פתרון למידה עצמית של סטודנט אחר שפורסם בפייסבוק. המכללה דחתה טענה זו וקבעה כי לא סביר שהלקוח יכל היה לשנן בעל פה ובמדויק שבעה תרגילי בית שניתנו לתלמידי הקורס במהלך הסמסטר, וכן כי הוא לא יכל היה לדעת איזה סעיף מבין התרגילים יופיע כשאלה בבחינה.

מלבד עדויות המרצים, לא הוצגו כל עדויות אחרות או נוספות המעידות על מעשה ההעתקה, בין בראיה חפצית כגון פתק ממנו הועתקה התשובה או ראיה אחרת לפיה נתפס הלקוח בהעתקה, כגון, עדות המשגיחה.

בעקבות כך, הושתו על הלקוח העונשים הבאים:

א. הרחקה מהלימודים.

ב. פסילת הבחינה ומתן ציון נפסל בקורס.

ג. רישום הרשעה בגיליון הציונים.

הלקוח, אשר ביקש להילחם על חפותו, פנה למשרדנו שעוסק בין היתר בייצוג סטודנטים בפני ועדות משמעת והגיש ערעור הן על ההחלטה להרשיעו בעבירת הונאה והן על גזר הדין שהושת עליו.

בית הדין לערעורים של המכללה האקדמית ת"א-יפו בחן את הסוגייה והחליט בסופו של יום לזכות את לקוח המשרד מהעבירות שיוחסו לו, תוך שמותב בית הדין מתח ביקורת על ההחלטה להרשיעו מלכתחילה בהונאה מבלי שהייתה תשתית ראייתית מבוססת ורחבה דיה להרשעה. עוד נקבע כי כמו במשפט פלילי כך גם במשפט משמעותי, מוביל, כחוט השני, העיקרון כי מוטב לזכות נאשם מאשר להרשיעו זכאי. בענייננו נקבע כי על אף שטענת חוסר הסבירות שבמלאכת השינון של מספר רב של שאלות הבחינה היא משכנעת מאוד ונשמעת מפי מומחים לדבר (המרצים עצמם), הרי שטענה שכזו ניתנת במקרים מסוימים לסתירה ועל כן לא ניתן לבסס הרשעה על סמך טענה שכזו בלבד.

עוד נכתב כי אין חולק על כך כי על המכללה לעשות את מירב המאמצים כדי להוקיע ולעקור מן השורש ניסיון לעבירות משמעותיות בכלל ועבירות של העתקה והונאה בבחינות בפרט. יחד עם זאת, מחייבים מאמצים אלה שמירה על עקרונות יסוד העומדים בבסיס המשפט הפלילי ובענייננו המשפט המשמעותי. משאלו פני הדברים, נכתב, כי הספק מקנן וספק זה לא יכול אלא להביא לזיכויו של הלקוח מחמת הספק.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

להלן העתק פסק הדין של בית הדין לערעורים שניתן בעניינו של לקוח המשרד. מפאת החיסיון והשמירה על פרטיותו של הסטודנט פרטיו המזהים ופרטים נוספים במסמך הושמטו:

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

בבית הדין לערעורים

המכללה האקדמית תל אביב-יפו

המערער:

ע"י ב"כ עו"ד אסף דוק מרחוב נחלת יצחק 32

טל' 077-5006206 פקס: 077-5558060

פסק דין

עובדות המקרה:

המערער, [REDACTED], היה בשנת הלימודים תשע"ה תלמיד השנה הרביעית בתכנית הלימודים לתואר "בוגר", במדעי המחשב, במכללה האקדמית של תל אביב-יפו.

במסגרת לימודיו לקראת התואר למד המערער בסמסטר ב' של שנת הלימודים תשע"ה את הקורס [REDACTED], שניתן על ידי ד"ר [REDACTED], והוא ניגש לבחינת מועד ב' בקורס זה שהתקיימה ביום 24.7.15.

במהלך בדיקת הבחינה על ידי המרצים, ד"ר [REDACTED] וד"ר [REDACTED] (להלן: "המרצים"), נמצא דמיון רב בין תשובתו של המערער בסעיף 2ב' [REDACTED] שבפרק השני לבחינה, לבין תשובתו של התלמיד [REDACTED], תלמיד נוסף בקורס זה, שנבחן אף הוא באותה כיתה בה נבחן המערער.

בעקבות הדמיון בין שתי התשובות, כאמור לעיל, הוגשה על ידי המרצים לראש המינהל האקדמי, תלונה בחשד של העתקה בבחינה, וכדברי המרצים בכתב הקובלנה: "במהלך בדיקת הבחינה בקורס [REDACTED] זוהה דמיון רב ובלתי סביר בין תשובות הבחינה של שני הסטודנטים [REDACTED], אשר נבחנו באותה כיתה לימוד. עולה חשד כי הפתרונות לא נכתבו באופן פרטני ובלתי תלוי, על אף שניכר ניסיון לגרום לפתרונות להיראות שונים".

בשיחת בירור שקיימה ראש המינהל האקדמי, הגב' חן-יה מימון, עם המערער ביום 30.7.15, הכחיש המערער כי העתיק את הפתרון לסעיף הנ"ל מגורם כלשהו. המערער הוסיף והסביר כי כחלק מתהליך לימודיו לבחינה, תשובתו בסעיף 2ב' בבחינה הינה תשובה שלמד באמצעות שינון תשובתו של התלמיד [REDACTED] לסעיף זה, וזאת במסגרת פתרונו את תרגיל למידה עצמית שפרסם הוא ([REDACTED]) ברשת החברתית של תלמידי הקורס. (פרסום המותר במכללה).

הסבריו אלה של המערער לא התקבלו על ידי המרצים, שכן לטענתם, קיים חוסר סבירות ביכולת לשנן בעל-פה ובמדייק שבעה תרגילי בית שניתנו לתלמידי הקורס במהלך הסמסטר, וכי המערער לא אמור היה לדעת איזה סעיף מבין התרגילים יופיע כשאלה בבחינה.

17/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

לאור עמדתם זו של המרצים, החליטה ראש המינהל האקדמי, בתוקף סמכותה, להגיש כנגד המערער קובלנה משמעתית, לפיה עבר המערער עבירה של העתקה בבחינה וזאת על פי סעיף 21.3 לתקנון המשמעת-סטודנטים (תשנ"ה) הוראה מס' 12-001 (להלן: "התקנון").

בדיון המשמעת שהתקיים ביום 9.11.15 (הדיון התקיים במועד זה לבקשת המערער) בפני סגנית הממונה על המשמעת, ד"ר איריס גבר-רוזנבלום, כפר המערער באשמה שיוחסה לו, דהיינו כי העתיק בבחינה, ודבק בגרסתו כי שינן את תשובתו של התלמיד [REDACTED] לשאלה ב' ולמד בעל פה תשובה זו.

לשאלת סגנית הממונה על המשמעת, הודה המערער כי הפתרון לשאלה ב' דומה לפתרון של התלמיד [REDACTED] לשאלה זו אך הוסיף כי שינן תשובה זו ובשום אופן לא העתיקה. וכדבריו: "אני רוצה להציג את החפות שלי. איני מכיר את [REDACTED]. למדתי בעל פה את שאלה ב' שהופיעה במועד א'. גם את שאלה 4.....".

מנגד העיד מרצה הקורס, [REDACTED], על דבר הדמיון בין תשובתו של המערער בסעיף ב' שבפרק השני לבחינה לבין תשובתו של התלמיד [REDACTED] והסביר כי דמיון שכזה אינו יכול לקרות אלא כתוצאה מההעתקה. טען ד"ר [REDACTED] בעדותו כי טענת השינון אותה העלה המערער, נגועה בחוסר סבירות, ולהערכתו המקצועית אין זה סביר כי המערער יכול היה ללמוד בעל-פה מספר רב של תרגילי בית, שכן לא ידע מראש מהו תרגיל הבית שיינתן בבחינה או לחילופין אין זה סביר כי למד בעל פה רק שתי שאלות מתוך תרגילי הבית שכן לא יכול היה לדעת, במהלך הכנתו לבחינה, אלו שתי שאלות יופיעו בשני מועדי הבחינה.

למעט עדותו זו של ד"ר [REDACTED], לא הוצגו בפני סגנית הממונה על המשמעת עדויות אחרות או נוספות המעידות על מעשה ההעתקה, בין בראיה חפצית כגון פתק ממנו הועתקה התשובה או ראיה אחרת לפיה נתפס המערער בהעתקה, כגון, עדות של משגיחה.

לאחר ששמעה סגנית הממונה על המשמעת את העדים החליטה היא לקבל את עמדת המרצה, ד"ר [REDACTED], בדבר חוסר הסבירות שביכולת השינון.

גרסתו של המערער כי לא העתיק את תשובתו לשאלה ממקור כלשהו, אלא כי שינן מראש את תשובתו של התלמיד [REDACTED], כחלק מהכנתו לבחינה, נדחתה על ידי סגנית הממונה על המשמעת משום "חוסר הסבירות ביכולת לשנן בעל פה ובמדויק מספר רב של תרגילי בית שניתנו לתלמידי הקורס במהלך הסמסטר, מתוך הנחה שאחד מהם יינתן כשאלה בבחינה".

משדחתה סגנית הממונה על המשמעת את גרסת המערער וקיבלה את עמדת המרצה, ד"ר [REDACTED], בדבר חוסר הסבירות, הרשיעה היא את המערער בעבירה של העתקה בבחינה וגזרה את דינו כאמור בפסק הדין.

חיזוקים להחלטתה זו, להרשיע את המערער, מצאה סגנית הממונה על המשמעת בסירובו של המערער לבחון את יכולתו בשינון (כפי שהציעה הקובלת במהלך הדיון) ובעדותו של [REDACTED] חביב כי בבחינה מופיעות מילות קישור שגויות ומילות קישור חסרות המאמת את הטענה כי מדובר בהעתקה טכנית ולא בשינון.

ביום 23.11.15 הגיש המערער באמצעות בא כוחו, עו"ד אסף דוק, ערעור הן על ההחלטה להרשיעו בעבירת ההעתקה בבחינה והן על גזר הדין שהושת עליו.

17/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

הדין בערעור

ביום 23.12.15 התקיים הדין בערעור בפני מותב בית דין זה. במועד הדין חזר המערער, באמצעות בא כוחו, על טענותיו המפורטות בכתב הערעור ואף ניתנה לו האפשרות להרחיבן ולהוסיף עליהן, ואלו הקובלות עמדה על בקשתה לדחות את הערעור מהנימוקים המפורטים בתגובתה לכתב הערעור.

בית הדין לערעורים, לאחר ששמע את בא כח המערער ואת המערער עצמו, את תגובתה של הקובלת לטענותיהם אלה של המערער ולאחר שבחן את כל אלה, לרבות כל החומר שהיה מונח בפניו, החליט לזכות את המערער מחמת הספק כפי שיובהר להלן.

אין כל מחלוקת כי בתשובתו של המערער לשאלה נשוא כתב הקובלנה, יש דמיון רב לתשובתו של התלמיד [REDACTED] לשאלה זו שפורסמה באתר האינטרנט.

המערער הסביר דמיון זה בשינון התשובה לפני הבחינה (כפי שנהג לעשות לפני בחינות נוספות) ואלו הקובלות טענה (טענה שנתמכה על ידי המרצים) כי אין זה סביר שהמערער יהיה מסוגל לשנן, דהיינו ללמוד בעל פה מספר כה גדול של סעיפים, מתוך הנחה שאחד מהם יופיע כשאלה בבחינה.

הרשעתו של המערער על ידי סגנית הממונה על המשמעת, התבססה על עדותו של ד"ר [REDACTED] כאשר עדת זו נשענה על טענת חוסר הסבירות ועל טענה זו בלבד. הוכחות נוספות אשר יוכיחו את מעשה ההעתקה בבחינה על ידי המערער, לא הצליחה הקובלת להציג ואף ראיות נסיבתיות אשר יבילו למסקנה כי המערער העתיק בבחינה לא הובאו על ידה.

הודאתו של התלמיד [REDACTED] בהעתקה אינה מובילה למסקנה כי גם המערער העתיק בבחינה. המערער העיד שאינו מכיר את התלמיד [REDACTED] וכן לא הובאה כל ראיה ולא נטענה גם כל טענה כי המערער ישב בבחינה בסמוך או ליד [REDACTED] באופן שהיה יכול להעתיק ממנו.

הקובלת גם לא שייכה ולא ניסתה לשייך את עצם יציאתו של המערער את חדר הבחינה במשך 3 פעמים למעשה ההעתקה. הקובלת לא נתנה לעובדת יציאתו של המערער מחדר הבחינה במשך 3 פעמים משקל כלשהו ולא ניסתה, בהגינותה כי רבה, לייחס ליציאות אלה ביסוס כלשהו לטענותיה.

גם סירובו של המערער להיבחן במהלך הדין המשמעתי על יכולת השינון שלו אינו מעיד ואינו יכול להעיד על מעשה ההעתקה.

ייתכן וניתן לומר כי אין זה סביר שהמערער יהיה מסוגל לשנן, דהיינו ללמוד בעל פה, מספר כה גדול של סעיפים, מתוך הנחה שאחד מהם יופיע כשאלה בבחינה. ייתכן גם שמימת השינון בעל פה נראית על פניה כמישימה בלתי אפשרית אך ייתכן גם אחרת.

העלאת חשש שכזה לחוסר סבירות אין בו כשלעצמו כדי להרשיע תלמיד בעבירה משמעטית של העתקה שיש בה אלמנטים פלילים. הרשעה בהעתקה חייבת להסתמך על ראיות ישירות או לחילופין ראיות נסיבתיות אשר יקשרו את התלמיד למעשה ההעתקה.

אמנם מלאכת השינון היא קשה אך לא בלתי אפשרית.

יותר מכך: מלאכת השינון של מספר רב של שאלות היא כנראה בבחינת משימה קשה אך לא למלאכת שינון שכזו טוען המערער. המערער בעדותו טוען לשינון של שתי תשובות בלבד אשר למזלו הופיעו בבחינה. ואפשרות שכזו תתכן מחד כלא סבירה, אך גם לא כדמיונית. מצבים כאלו קורים.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

כמו במשפט הפלילי כך גם במשפט המשמעותי, מוביל, כחוט השני, העיקרון כי מוטב לזכות מאשם מאשר להרשיע זכאי.

שומה עלינו לבחון היטב אם קיימת תשתית ראייתית מבוססת ורחבה דיה להרשעה.

גם אם טענת חוסר הסבירות משכנעת מאד ונשמעת מפי מומחים לדבר (כפי שהיה בעניינו) הרי שטענה שכזו ניתנת במקרים מסוימים לסתירה ועל כן לא ניתן לבסס הרשעה על סמך טענה שכזו בלבד.

אין חולק על כך כי על המכללה לעשות את מירב המאמצים כדי להוקיע ולעקור מן השורש ניסיון לעבירות משמעותיות בכלל ועבירות של העתקות בבחינה בפרט. החומרה שמייחסת המכללה לעבירות הקשורות בטוהר הבחינות ובעבודות היא מוצדקת וראויה. העונשים החמורים שהושתו על ידי רשויות השיפוט של המכללה במקרים של העתקה ונעדר, לשמור על אמינות ההסמכה של המכללה כמו גם להרתיע מביצוע עבירות של העתקה/הונאה בבחינה. יחד עם זאת מחייבים מאמצים אלה שמירה על עקרונות יסוד העומדים בבסיס המשפט הפלילי ובעניינו המשפט המשמעותי.

טענת חוסר הסבירות המוסברת על ידי מרצים בעלי ניסיון רב ומומחיות רבה כמו ד"ר [REDACTED] וד"ר [REDACTED] יש בה ממש, אך טענה שכזו, כפי שהוסבר לעיל, העומדת בפני עצמה והניתנת לסתירה, כשזו לא נתמכת בראיות נוספות, בין ישירות ובין נסיבתיות, אינה יכולה כשלעמה, בעניינו לשמש בסיס להרשעה.

טענת חוסר הסבירות לה טענה המרצים היא לכאורה משכנעת ובמיוחד כשזו נטענת על ידי מרצים מומחים במקצועיותם, בעלי ידע וניסיון רב. לכאורה אמרנו שכן גם אם הסיכויים לסתור את טענת הא סבירות הם לא רבים, עדיין הם קיימים לא כל שכן כאשר טענה זו לחוסר סבירות לא מגובה בראיות נוספות.

משאלו פני הדברים, הספק מקנן וספק זה לא יכול אלא להביא לזיכוי של המערער מחמת הספק.

לאור כל האמור לעיל החלטנו לקבל את הערעור, לבטל את פסק דינה של סגנית הממונה על המשמעת מיום 9.11.15 ולזכות מחמת הספק את המערער מהעבירות שיוחסו לו בכתב הקובלנה.

בשולי פסק דין זה נציין כי דחינו את טענתו של בא כח המערער לפיה לא התקיים בעניינו של המערער הליך הוגן. טענה זו ביסס המערער על עובדות שאינן לפיהן וועדת המשמעת שדנה בעניינו כללה גם את המרצים המתלוננים וגם את הקובלת, ולא היא!

הערכאה הראשונה הדנה בענייני משמעת כמו גם בעניינו של המערער היא הממונה על המשמעת או סגניתה. בעניינו של המערער דנה סגנית הממונה על המשמעת ולא וועדת משמעת כטענת המערער.

הרכב וועדות המשמעת מעוגן בתקנון וכך גם פעלה המכללה בעניינו של המערער. עיון בתקנון זה היה מיותר טענה שגויה זו.

תאריך 7.1.2016

לאה כגן, עו"ד, נשיאת ביה"ד פורפ' שאול פוקס, חבר ביה"ד. מר טובל ליפשיץ, חבר ביה"ד